

4. Контроль практических умений и навыков проводится на лабораторных и практических занятиях, дает возможность установить уровень сформированности практических умений и навыков (проведение опытов, экспериментов).

5. Самоконтроль – осуществляется студентом самостоятельно по системе специально разработанных к каждой теме заданий.

6. Контроль выполнения индивидуальных заданий.

7. Тестовый контроль.

8. Итоговый модульный контроль – комплексный метод, направленный на оценивание учебных достижений студентов.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПРИСТРОЇВ, ЩО ВІДТВОРЮЮТЬ ХАРАКТЕР ПОВЕДІНКИ БІОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В ЖИВИХ ОБ'ЄКТАХ НА ЗАНЯТТЯХ З МЕДИЧНОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ФІЗИКИ

Тимочко Б.М., Кульчинський В.В.

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет», Чернівці, Україна

tbm102@gmail.com

Засвоєння і розуміння студентами вищих медичних закладів фізичних основ біологічних процесів вимагає специфічного підходу при викладанні на заняттях з медичної та біологічної фізики. Оскільки пряме спостереження процесів та явищ на рівні клітини проводити складно з точки зору розмірів об'єктів, характерного часу протікання процесів, що накладає жорсткі обмеження щодо обладнання для такого експерименту.

Словесний опис процесів зазвичай об'ємний і тому важко засвоюється. Статичні ілюстрації дещо полегшують сприйняття та розуміння однак не сприяють запам'ятовуванню матеріалу, а детальні ілюстрації кожного етапу процесів потребують багато простору і часу для їх розбору. Відеоілюстрації процесів значно поглиблюють їх розуміння, проте є пасивним способом пізнання. Одним із способів активізації навчання є використання програм-симуляцій, можливості яких обмежені математичною моделлю, що лежить в їх основі, оскільки не враховують зміну характеру поведінки об'єкту дослідження при виході за межі значень, для яких дана математична модель дійсна. Останній факт позбавляє студента усвідомлювати межу між ідеальною математичною моделлю і особливостями реальних

фізичних процесів та методики спостережень та вимірювань. Це виключає пошукову складову із процесу навчального експерименту.

Використання фізичних аналогів для відтворення характеру поведінки біосистем позбавлене ряду вищезазначених недоліків. В дані роботі розроблено і апробовано електронний пристрій, що відтворює характер процесів збудження [1] клітини імпульсними струмами, який дозволяє студентам самостійно дослідити особливості цього процесу: побудувати криву збудливості, встановити конкретні значення реобазиса та хронаксії. Проведено математичні розрахунки параметрів електронної схеми для адекватного моделювання збудження клітини.

Список використаних джерел

1. Newman, Physics of the Life Sciences, DOI: 10.1007/978-0-387-77259-2_16 URL: <https://www.if.ufrj.br/~coelho/Newman/Newman16.pdf>

ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «АГРЕГАТНІ СТАНИ ТА ФАЗОВІ ПЕРЕТВОРЕННЯ» У ЗАГАЛЬНОМУ КУРСІ ФІЗИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ТА БІОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Шиманська О.Т.¹, Рудько Г.Ю.^{1,2}

¹Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ,

²Інститут фізики напівпровідників НАНУ, м. Київ

shima@ukma.edu.ua

Базовим курсом освітніх бакалаврських програм для студентів, які навчаються на медичних та біологічних спеціальностях, є курс загальної фізики, до якого входять декілька розділів і, зокрема, розділ «Молекулярна фізика». В цьому розділі вивчаються фізичні властивості речовин у рідкому, газоподібному та твердому станах. Властивості агрегатних станів аналізуються у зв'язку з їх внутрішньою будовою, а також вивчаються переходи речовини із одного агрегатного стану в інший. Ці питання є ключовими для засвоєння студентами матеріалу із молекулярної фізики. Основні уявлення про ці поняття та явища студенти отримують ще в школі, а у вузі виклад питань про агрегатні стани та фазові перетворення відбувається на новому, якісно вищому рівні. Протягом останніх двох десятиліть на кафедрі фізико-математичних наук Національного університету «Києво-